KORRALDUS

Rakvere muinsuskaitseala kaitsekord

Korraldus kehtestatakse muinsuskaitseseaduse § 14 lõike 1 ja § 19 lõike 3 alusel ja kooskõlas sama seaduse § 91 lõikega 1.

I osa
Muinsuskaitseala nimetus ja piir

1. Rakvere muinsuskaitseala (edaspidi *muinsuskaitseala*) on võetud riikliku kaitse alla eesmärgiga kaitsta ja säilitada Rakvere linna ajaloolist linnatuumikut, sest see kultuuriväärtusega maa-ala esindab Eesti ainelise kultuuripärandi väärtuslikumat osa.

2. Muinsuskaitseala hõlmab Rakvere linna ajaloolist linnatuumikut, mille moodustavad kesk- ja uusaegne vanalinn, Vallimägi ordulinnuse varemete ja seda ümbritseva eelkaitsevööndiga, endine Rakvere mõisasüda koos pargiga.

3. Muinsuskaitseala ja selle kaitsevööndi piir on esitatud korralduse lisas 1.

II osa
Muinsuskaitseala kaitse eesmärk, väärtused ja nende hoidmise põhimõtted

4. Muinsuskaitseala kaitse eesmärk on Rakvere ajaloolise linnatuumiku, seda kujundavate iseloomulike ajastu- ja kohatunnetust loovate väärtuste säilitamine ja esiletoomine, hoonete kasutamine ja linnaruumi kestlik areng.

5. Muinsuskaitseala kaitse ja säilimise korraldusele kohaldatakse muinsuskaitseseadust koos siin korralduses sätestatuga.

6. Muinsuskaitseala kaitse eesmärgiga seotud väärtused on:
1) mitmekesine ja kultuurimälu hoidev elu-, töö-, äri-, õppe- ja puhkekeskkond, milles on võimalik tunnetada linna ajalugu erinevate kihistuste kaudu;
2) muinasajast tänapäevani kujunenud ja säilinud linnaehituslik tervik, sealhulgas ehitised, tänavavõrk, krundi- ja hoonestusstruktuur, maastiku- ja pinnavormid, väljakud, hoovid ja aiad (edaspidi *õuemaa*), haljasalad, linnaruumi elemendid, katusemaastik, arheoloogiline kultuurkiht, Vallimägi ordulinnuse varemetega ning mõisasüda koos pargiga;
3) muinsuskaitsealale avanevad olulised vaated[1], muinsuskaitsealal avanevad sisevaated ja kultuuriväärtuslike ehitiste vaadeldavus.

7. Läbi ajastute kujunenud linnaehitusliku terviku väärtuslikumad kihistused on:
1) ordulinnuse varemed eelkaitsevööndiga ning muinas-, kesk- ja uusaegse kihistuste maa all ja maa peal säilinud osad, sealhulgas kesk- ja varauusaegsete ehitiste jäänused, matmispaigad ning arheoloogiline kultuurkiht;
2) 18.–20. sajandist säilinud kultuuriväärtuslikud hooned ja hilisemad hoonestusstruktuuri sobituvad hooned;
3) kultuuriväärtuslike hoonete interjöörid ja nende osad;

[1] Näidatud korralduse lisas 1

4) II maailmasõjaks välja kujunenud kinnistud (maaüksused), mis on säilinud tänapäevani muutmata või vähesel määral muudetud piiridega;
5) kõrghaljastus õuemaal ja avalikus ruumis ning väärtuslikud haljasalad (Rakvere kiriku aed, J. Kunderi monumendi plats, F.R Kreutzwaldi monumendi plats, Vallimäe haljasala, Rakvere kirikupark, Rakvere mõisa park).

8. Kavandatavad tööd ja tegevused peavad olema kooskõlas muinsuskaitseseaduse §-s 3 sätestatud ja järgnevate muinsuskaitseala väärtuste säilitamise riiklike põhimõtetega:
1) muinsuskaitseala väärtusi säilitatakse, uuendused lähtuvad kestlikust arengust ja sobitatakse kokku kultuuriväärtusliku keskkonnaga, toetades muinsuskaitseala eesmärke ja parandades elukeskkonna kvaliteeti;
2) muinsuskaitseala mitmekesist kasutust säilitatakse, soodustatakse ajalooliselt avalikus kasutuses olnud hoonete ja kinnistute avaliku kasutuse jätkamist;
3) uue hoone ehitamisele eelistatakse võimaluse korral kultuuriväärtuslike hoonete kasutamist;
4) hoone ja linnaruumi ehituslike muudatustega suurendatakse ligipääsetavust kultuuripärandile viisil, mis ei kahjusta muinsuskaitseala ega seal asuvate hoonete kultuuriväärtust;
5) kultuuriväärtuslikke ehk A- ja B-kaitsekategooria hooneid[2] säilitatakse ja hooldatakse; hoone konserveerimisel, restaureerimisel, ehitamisel ja ilme muutmisel säilitatakse ja vajaduse korral taastatakse selle arhitektuurilaad, ehitus- ja viimistlusmaterjalid ning detailid;
6) uue ehitise püstitamisel ja suuremahulise juurdeehitise ehitamisel eelistatakse tänapäevast, keskkonda sulanduvat lahendust, eesmärgiga rikastada mitmekihilist ajaloolist keskkonda kvaliteetse arhitektuuriga ning tõsta esile ajaloolist hoonestust, vältides ajalooliste stiilide otsest jäljendamist;
7) uue ehitise kavandamisel linnaruumiliselt olulisele kohale on soovitatav korraldada arhitektuurivõistlus;
8) kinnistu piiride muutmise üle otsustamisel lähtutakse kinnistu ajaloolisest väärtusest muinsuskaitseala kontekstis ja kinnistu ning sellel asuva hoonestuse parimast võimalikust hooldamisest ja teenindamisest;
9) avalik ruum (tänavad, platsid, avalikud haljasalad) kavandatakse kultuuriväärtust arvestava ja inimsõbralikuna; avalikus ruumis säilitatakse ja võimaluse korral taastatakse ajalooline linnaehituslik struktuur, ajastuomased arhitektuuritavad (tänavapinna kõrgus ja liigendused, ajaloolised sillutised) ja linnaruumi kujunduselemendid (skulptuurid, kaevud, kinnistute piiramine aedadega jms);
10) mulla- ja kaevetööde tegemisel ning pinnase teisaldamisel ja juurdeveol lähtutakse arheoloogiapärandi kaitseks minimaalse sekkumise põhimõttest;
11) arheoloogilises kultuurkihis asuvate väärtuslike ajalooliste ehituskonstruktsioonide puhul eelistatakse nende konserveerimist ja eksponeerimist tagasimatmisele ja markeerimisele;
12) säilitatakse haljasalad ja haljastus, sealhulgas kõrghaljastus, taimestik, ridaistutused, haljastatud õuemaa ja haljasalade ajalooline planeering; haljasalade (sealhulgas õuemaa) heakorrastamisel ja rekonstrueerimisel järgitakse konkreetsele alale iseloomulikku haljastusviisi; võimaluse korral taastatakse ridaistutuste hävinud osad;
13) säilitatakse vaated piki muinsuskaitseala tänavaid ning kaugvaated ordulinnuse varemetele ja Kolmainu kiriku tornile.

[2] Näidatud korralduse lisas 2

III osa
Muinsuskaitsealal asuvate hoonete väärtusklassid

9. Muinsuskaitseala hooned, välja arvatud kultuurimälestiseks tunnistatud hooned, on jagatud A-, B- ja C-kaitsekategooriasse. Hoone kaitsekategooria on määratud korralduse lisas 2.

10. Juhul, kui ehitise mälestiseks olemine lõpetatakse pärast kaitsekorra jõustumist, käsitletakse ehitist A-kaitsekategooria hoonena kuni kaitsekategooria määramiseni. Kui olemasolev hoone korralduse lisas 2 märgitud ei ole, käsitletakse seda kuni kaitsekategooria määramiseni B-kaitsekategooria hoonena.

11. A-kaitsekategooria hoone on kultuuriväärtuslik hoone, mille puhul säilitatakse hoone autentsus nii eksterjööris kui ka interjööris.

12. B-kaitsekategooria hoone on kultuuriväärtuslik või silmapaistva mõjuga hoone, mille puhul säilitatakse hoone autentsus eksterjööris.

13. C-kaitsekategooria hoone on muu hoone, mille autentsena säilitamine ei ole nõutav.

14. Kui hoone ehitatakse pärast kaitsekorra jõustumist, käsitletakse seda kuni kaitsekategooria määramiseni C-kaitsekategooria hoonena.

IV osa
Muinsuskaitseala kaitse eesmärgi tagamiseks vajalikud nõuded

15. Muinsuskaitsealal asuva A-kaitsekategooria hoone puhul säilitatakse väärtuslik ruumiplaneering, sisetarindid (vahelaed, siseseinad, mantelkorstnad jms), interjööridetailid (siseuksed, sisetrepid, piirdeliistud, ahjud jms) ja siseviimistluskihid (põrandalauad, parketid, maalingud, tapeedid, stukkdekoor jms).

16. Muinsuskaitsealal asuva A- ja B-kaitsekategooria hoone puhul kehtivad tööde tegemisel järgmised nõuded:
1) ajaloolised piirdetarindid, proportsioonid, välisviimistlus ja väärtuslikud detailid säilitatakse võimalikult autentsena ning tagatakse olemasolevate kandekonstruktsioonide püsivus;
2) hooneosade ja ehitusdetailide taastamisel võetakse aluseks dokumenteeritud ajalooline olukord ja lähtutakse hoonest kui tervikust;
3) kasutatakse hoonele ja selle ehitusajale iseloomulikke ehitus- ja viimistlusmaterjale ning võimaluse korral traditsioonilisi töövõtteid ja tehnoloogiaid; traditsioonilisi ehitus-viimistlusmaterjale jäljendavaid materjale ei kasutata (nt plastlaudis, kivikatust imiteeriv katuseplekk, plastikaknad, õhekrohv); hoone ehitusajale ebatüüpilisi materjale võib kasutada ainult ajutise konserveeriva lahendusena (nt katusekattena sileplekk, rullmaterjal, eterniit);
4) välispiirdeid võib soojustada ainult juhul, kui sellega ei hävitata ega kaeta kinni väärtuslikku välisviimistlust ega väärtuslikke detaile ning säilivad hoone ja selle osade proportsioonid;
5) säilitatakse hoone ehitusaegsed või hilisemad hoone arhitektuurse ilmega sobivad avatäited (aknad, uksed, luugid jms), välja arvatud juhul, kui see pole võimalik väga halva seisukorra tõttu; välimiste avatäidete asendamisel lähtutakse üldjuhul algupärastest; välimiste avatäidete asendamist loetakse hoone ilme muutmiseks;
6) maapealset osa laiendatakse hoone ja selle lähiümbrusega sobivana, arvestades mahtu, proportsioone, materjalikasutust ja arhitektuurset ilmet;

7) ventilatsiooni- ja küttesüsteemide ehitamisel kasutatakse olemasolevaid korstnaid ja läbiviike; juhul, kui see ei ole võimalik, ehitatakse uued korstnad ajalooliste eeskujul; ventilatsioonirestid jms paigaldatakse hoonega arhitektuurselt sobivalt viisil, mis ei muuda oluliselt hoone välisilmet;
8) elektri- või muu seade, sealhulgas soojuspumba ja ventilatsiooniseadme hooneväline osa, katusepinnast visuaalselt eristuv päikesepaneel, elektrikapp, postalajaam jms paigaldatakse vähese vaadeldavusega kohta ning viisil, mis ei kahjusta hoone konstruktsioone, ajalooliselt väärtuslikke detaile ega viimistlust;
9) tegevuskoha tähis, info- või reklaamikandja paigutatakse hoonega ja ajaloolisse keskkonda kujunduselt ja suuruselt sobivalt ning viisil, mis ei varja väärtuslikke fassaadidetaile ega domineeri linnaruumis;
10) katuseaknad paigaldatakse hoone arhitektuurse tervikuga sobivalt ja fassaadi rütmiga arvestavalt katusega samas tasapinnas, eelistatult hoone vähem vaadeldavale küljele.

17. Muinsuskaitsealal asuva C-kaitsekategooria hoone puhul kehtivad tööde tegemisel järgmised nõuded:
1) hoone ilme muutmisel, välimiste avatäidete vahetamisel ning välisviimistluse materjalide ja värvilahenduse valikul lähtutakse hoone terviklikust välisilmest ning sobivusest lähiümbruse hoonestusega;
2) kasutatakse ajaloolisse keskkonda sobivaid ehitus- ja viimistlusmaterjale, traditsioonilisi materjale jäljendavaid materjale ei kasutata;
3) välispiirete soojustamisel säilitatakse hoone proportsioonid ja võimaluse korral iseloomulikud detailid;
4) maapealset osa laiendatakse hoone ja selle lähiümbrusega sobivana, arvestades mahtu, proportsioone, materjalikasutust ja arhitektuurset ilmet;
5) elektri- või muu seade, sealhulgas õhksoojuspumba ja ventilatsiooniseadme hooneväline osa, katusepinnast visuaalselt eristuv päikesepaneel, elektrikapp, postalajaam jms, paigaldatakse vähese vaadeldavusega kohta ning viisil, mis ei kahjusta hoone konstruktsioone, iseloomulikke detaile ega viimistlust;
6) tegevuskoha tähis, info- või reklaamikandja lahendatakse hoonega ja ajaloolisse keskkonda kujunduselt ja suuruselt sobivalt ning viisil, mis ei varja iseloomulikke fassaadidetaile, ega domineeri linnaruumis.

18. Muinsuskaitsealale uue ehitise püstitamisel kehtivad järgmised nõuded:
1) lähtutakse lähiümbruse linnaruumist, sealhulgas väljakujunenud ehitusjoonest, hoonestusstruktuurist, tihedusest, kultuuriväärtuslike hoonete mahtudest (eelkõige II maailmasõja eelsete hoonete mahust, kujust ja kõrgusest), liigendusest, materjalikasutusest, värvilahendusest ja katusemaastikust;
2) mitut varasemat krunti hõlmava uue ehitise kavandamisel liigendatakse see mahuliselt ja arhitektuurselt, järgides eelkõige II maailmasõja eelset hoonestusstruktuuri;
3) välisviimistluses kasutatakse traditsioonilisi keskkonda sobivaid materjale, näiteks krohvi, looduskivi, tellist, katusekivi, betooni jms, puitlaudist, valtsplekki jms; traditsioonilisi ehitusmaterjale jäljendavaid materjale kasutada ei lubata;
4) alla 20 ruutmeetri ehitusaluse pindala ja alla 5 meetri kõrgusega ehitis (edaspidi *väikeehitis*), mis on ajaloolises keskkonnas ebatüüpiline (prügimaja, elektrialajaam, autovarjualune jms), paigutatakse asukohta, kus see ei ole avalikus ruumis nähtav või on varjestatud, kahjustamata kultuuriväärtuslike hoonete konstruktsioone ja viimistlust;
5) väikeehitise, sealhulgas teisaldatava ja ajutise ehitise puhul ei kohaldata alapunktis 1 ja 2 seatud nõudeid; sellised ehitised paigutatakse ajaloolisesse linnaruumi sobivalt, säilitades kõrghaljastuse, tänavate läbitavuse ja olulised vaated;

6) väärtuslikele haljasaladele[3] ei püstitata uusi ehitisi, välja arvatud sobiva mastaabi ja kujundusega väikeehitis või rajatis (taristuobjekt, tualett, kiosk, paviljon jms).

19. Kinnistu (maaüksuse) piiride muutmisele kehtivad järgmised nõuded:
1) muutmata või vähesel määral muutunud II maailmasõja eelsed kinnistu piirid üldjuhul säilitatakse;
2) käesoleva punkti alapunktis 1 nimetamata kinnistu piiride muutmisel järgitakse kvartalisisest kinnistustruktuuri (suurust ja kuju), krundile määratakse lihtne ja selge kuju, mis võimaldab ehitist hooldada ja teenindada; kinnistu piiride muutmise üle otsustamisel lähtutakse kinnistu ajaloolisest väärtusest muinsuskaitseala kontekstis.

20. Muinsuskaitseala tänavate, õuemaa ja haljastuse puhul kehtivad järgmised nõuded:
1) uute piirdeaedade, -postide, väravate jms kavandamisel lähtutakse lähiümbruses väljakujunenud traditsioonilistest ehitusvõtetest, materjalikasutusest, kõrgusest, paiknemisest tänavajoone suhtest ja sobivusest hoonestuse arhitektuuriga; võimalusel taastatakse ajalooline lahendus;
2) ajaloolised sillutised jm väärtuslikud katendid säilitatakse või taaskasutatakse ehitusprojektiga hõlmatud ala sees;
3) uue katendi rajamisel lähtutakse ajaloolisest lahendusest (nt sõiduteel muna- või ajalooline klompkivi, kõnnitee sillutisplaadid, õuemaal sillutiskivi ja/või graniitsõelmed); välditakse õuemaa ulatuslikku sillutamist;
4) tagatakse sademevee hoonetest eemale juhtimine, selleks säilitatakse või rajatakse vajalikud pinnasekalded;
5) tänava rekonstrueerimisel säilitatakse või taastatakse kultuuriväärtuslike ehitiste proportsioonid, vajadusel tänavapinda madalamale viies; välditakse pinnasevee imbumist hoonetesse ning sademevee juhtimist kinnistutele;
6) kultuuriväärtuslikke linnaruumile iseloomulikke elemente (skulptuurid, kaevud jms) säilitatakse ja võimaluse korral taaskasutatakse;
7) uued linnakujunduse elemendid (monumendid, skulptuurid, linnamööbel, päikesevarjud, müügikohad, tegevuskoha tähised, info- ja reklaamkandjad jms) ja liikluskorraldusvahendid kavandatakse ümbritsevat keskkonda arvestavalt ning paigaldatakse viisil, mis ei kahjusta kultuuriväärtuslikke hooneid, vaateid, arheoloogilist kultuurkihti ega kõrghaljastust;
8) tänavaid hooldatakse viisil, mis ei kahjusta külgnevat hoonestust ega kõrghaljastust;
9) väärtuslike avalike haljasalade (Rakvere kirikuaed, J. Kunderi monumendi plats, F. R. Kreutzwaldi monumendi plats, Vallimäe haljasala, Rakvere kirikupark, Rakvere mõisa park) struktuur, planeering, vaated ja väärtuslik haljastus säilitatakse võimalikult autentselt; rekonstrueerimisel lähtutakse haljasalast kui tervikust, võttes taastamisel aluseks dokumenteeritud ajaloolise olukorra ja arvestades muutustega linnaruumis (hilisem väärtuslik haljastus, ehitised jms);
10) haljastuse taastamisel ja rajamisel nii avalikus ruumis kui õuemaal lähtutakse ajastuomasest haljastusviisist ja kasutatakse eelistatult traditsioonilisi liike (pärn, vaher, tamm, hoovides ka viljapuud, sirelid, toomingad, lumimarjad jms); ridaistutused taastatakse terviklike lõikudena, mitte ei istutata üksikuid puid vahele;
11) puude raiumisel nähakse üldjuhul ette asendusistutus samal kinnistul; puittaimestikku lubatakse raiuda taimede kuivamisel või ohtlikuks muutumisel ning oluliste vaadete avamiseks ja isetekkeliste puude likvideerimiseks;

[3] Näidatud korralduse lisas 3

12) ehitus- ja kaevetöödel, pinnase teisaldamisel ja juurdeveol sealhulgas tänavate rekonstrueerimisel, trasside rajamisel, kaablite paigaldamisel ei või väärtuslikku haljastust ja puude juuri kahjustada.

21. Muinsuskaitsealal asuva arheoloogiapärandi kaitseks kehtivad järgmised nõuded:
1) arheoloogilise kultuurkihiga alal[4] enne detailplaneeringu kehtestamist või projekteerimistingimuste või ehitusloa andmist või ehitusteatise menetluse käigus, millega kaasnevad kaeve- ja muud pinnase teisaldamise või juurdeveoga seotud tööd, selgitatakse vajaduse korral välja ja võetakse arvesse alal asuvad väärtuslikud ehituskonstruktsioonid ja -detailid ning muud arheoloogilise kultuurkihi elemendid. Juhul kui plaanitavad tööd võivad ohustada arheoloogilist kultuurkihti või selles olevate struktuuride või elementide säilimist kavandatavatest töödest sügavamal, selgitatakse uuringu käigus välja arheoloogilise kultuurkihi stratigraafia vajaduse korral kuni loodusliku pinnaseni;
2) väärtuslikud ajaloolised ehituskonstruktsioonid ja -detailid säilitatakse.

V osa
Muinsuskaitseala kaitsevööndi eesmärk ning selle tagamise nõuded

22. Muinsuskaitseala kaitsevöönd on jagatud kaheks osaks, mis on esitatud korralduse lisas 1.

23. Kaitsevööndi 1. osa eesmärgid on tagada muinsuskaitseala säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas ning muinsuskaitseala vaadeldavus piki ajaloolisi tänavaid. Muinsuskaitsealale kaitsevööndisse uue ehitise püstitamisel kehtivad järgmised nõuded:
1) uue ehitise püstitamisel või olemasoleva maapealse osa laiendamisel välditakse järske üleminekuid hoonestuse mastaapsuses, tiheduses ja paigutusviisis võrreldes külgneva muinsuskaitsealaga;
2) piki ajaloolisi tänavaid avanevaid vaateid ei või ehitistega sulgeda.

24. Kaitsevööndi 2. osa eesmärk on tagada muinsuskaitseala vaadeldavus olulistest vaatepunktidest. Vaateid hoonete, rajatiste (müratõkkesein jms) ja haljastusega sulgeda ei lubata. Olulised vaated muinsuskaitsealale avanevad ordulinnuse varemetele ja Kolmainu kiriku tornile Ringteelt, F. R. Kreutzwaldi tänavalt ja Annemäe teelt.

VI osa
Leevendused tööde tegemise loakohustusest ja teavitamise kohustusest muinsuskaitsealal ja selle kaitsevööndis

25. Muinsuskaitsealal ei nõuta tööde tegemise luba ega sellele eelnevaid muinsuskaitse eritingimusi järgmistel juhtudel:
1) olemasoleva C-kaitsekategooria hoone konserveerimiseks, restaureerimiseks ja ehitamiseks;
2) kõrghaljastuse rajamiseks, kaeve- ja muudeks pinnase teisaldamise ja juurdeveoga seotud töödeks õuemaal väljaspool arheoloogilise kultuurkihiga ala;
3) arheoloogilise kultuurkihiga alal õuemaal kaeve- ja pinnase teisaldamise või juurdeveoga seotud töödeks, mille sügavus ei ületa 30 cm praegusest maapinnast;

[4] Näidatud korralduse lisas 3

4) raietöödeks ja hooajalise ehitise püstitamiseks, juhul kui kohaliku omavalitsuse üksus on raieloa ja hooajalise ehitise püstitamise loa eelnõu Muinsuskaitseametiga kooskõlastanud;
5) tegevuskoha tähise, info- või reklaamikandja paigaldamiseks, juhul kui kohaliku omavalitsuse üksus on lahenduse Muinsuskaitseametiga kooskõlastanud.

26. Muinsuskaitseala kaitsevööndis ei nõuta:
1) Muinsuskaitseametiga olemasoleva ehitise ümberehitamise ja välisilme muutmise kooskõlastamist, välja arvatud maapealse osa laiendamisel;
2) Muinsuskaitseameti teavitamist ehitise ehitamisest, mis ei nõua ehitusseadustiku kohaselt ehitusluba ega ehitusteatist;
3) kaitsevööndi 2. osas ehitise lammutamise kooskõlastamist.

VII osa
Muinsuskaitsealal paiknevate kinnismälestiste kaitsevööndid

27. Mälestise kaitsevööndi võib määrata maa-alalisele kinnismälestisele.

VIII osa
Lõppsätted

28. Korraldus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

29. Vabariigi Valitsuse 09. märtsi 2006. aasta määruse nr 67 „Rakvere vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus“ kehtivus lõpeb punktis 28 sätestatud korralduse jõustumisel.

Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul korralduse Riigi Teatajas avaldamise päevast arvates.

Kaitsekorra põhjendused ja selgitused esitatakse seletuskirjas, mis on kättesaadav Muinsuskaitseameti veebilehel ja Muinsuskaitseametis.

Kaja Kallas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär

Lisa 1 Muinsuskaitseala ja kaitsevööndi piirid
Lisa 2 Hoonete kaitsekategooriad
Lisa 3 Haljastus ja arheoloogilise kultuurkihiga ala